

Література:

1. Смерічевський С.Ф., Сібрук В.Л. Стратегічні аспекти маркетингу територій в умовах децентралізації управління України / Причорноморські економічні студії. – Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій, 2018. – Вип. 26. – Ч. 2. – С. 55-59.
2. Элияху М. Голдратт, Джефф Кокс. Цель. Процесс непрерывного совершенствования // англ. The Goal: A Process of Ongoing Improvement. – Минск: Попурри, 2009. – 496 с.
3. Уильям Детмер. Теория ограничений Голдратта. Системный подход к непрерывному совершенствованию // англ. Goldratt's Theory of Constraints: A Systems Approach to Continuous Improvement. – М.: «Альпина Паблишер», 2010. – 448 с.

Ткачова Н.М.

*доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри інформаційних
і комунікативних технологій бізнес освіти
Навчально-наукового інституту інноваційних освітніх технологій
Національного авіаційного університету*

Казанська О.О.

*кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри інформаційних
і комунікативних технологій бізнес освіти
Навчально-наукового інституту інноваційних освітніх технологій
Національного авіаційного університету
м. Київ, Україна*

ВПЛИВ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ

Кластери вже тривалий час застосовуються в світовій економічній практиці та довели свою ефективність. Американський економіст М. Портер, який вважається засновком кластерної теорії, визначає, що кластер представляє собою «групу географічно суміжних та взаємопов'язаних підприємств і організацій, що функціонують у певній галузі, взаємодоповнюють та забезпечують постійне зростання кластера в цілому» [1].

Зарубіжний та вітчизняний досвід публічного управління свідчить, що управління інноваційним розвитком територій із застосуванням кластерного підходу стає одним з ефективних засобів впливу державних органів і органів місцевого самоврядування на вирішення проблем їх соціально-економічного розвитку.

Як правило, виділяються такі види кластерів: інноваційні, промислові, регіональні, транснаціональні. Сучасні дослідники по-різному визначають сутність кластерних об'єднань. Одні виділяють як головну характеристику кластера географічну концентрацію, другі – галузеву приналежність, треті –

інноваційну орієнтованість [1]. Процес формування промислових кластерів не є стихійним. Щоб кластеризація була ефективною і забезпечувала підвищення конкурентоспроможності території, необхідна розробка та реалізація регіональної кластерної політики, під якою розуміємо систему державних заходів і механізмів підтримки, формування та розвитку кластерів, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності територій та підприємств, що входять в кластер, а також забезпечують впровадження інновацій.

Основною метою реалізації кластерної політики є забезпечення високих темпів економічного зростання і диверсифікації економіки за рахунок підвищення конкурентоспроможності підприємств, постачальників обладнання, комплектуючих, спеціалізованих виробничих та сервісних послуг, науково-дослідних та освітніх організацій, що утворюють територіально-виробничі кластери. Реалізація кластерної політики сприяє зростанню конкурентоспроможності бізнесу за рахунок реалізації потенціалу ефективної взаємодії учасників кластера. Цей потенціал розширює доступ до інновацій, технологій, «ноу-хау», спеціалізованим послугам і висококваліфікованим кадрам, дозволяє знижувати транзакційні витрати. Формування і розвиток кластерів є ефективним механізмом залучення прямих іноземних інвестицій і активізації зовнішньоекономічної інтеграції.

Застосування кластерного підходу для забезпечення ефективного інноваційного розвитку територій з успіхом здійснюється в країнах Європи, США та Японії. Цікавий досвід створення та функціонування кластерів має Німеччина. Всесвітньо відомими є три найбільші її кластери: Гамбург, Мюнхен та Дрезден, що забезпечують ефективний розвиток відповідних адміністративних одиниць. Ці територіальні одиниці Німеччини є великими промисловими та науковими центрами з розгалуженою інфраструктурою, де проживає значна кількість населення. Досвід застосування кластерних моделей розвитку територій в різних країнах довів необхідність активної ролі в процесі кластеризації економіки державних та місцевих органів влади. Держава, в особі державних органів влади і органів місцевого самоврядування, здійснює всіляку підтримку кластерних угруповань, в тому числі й фінансову. На неї також повинні покладатися функції нормативно-правового регулювання створення та функціонування кластерних мереж, фінансово-економічної та інформаційної підтримки їх діяльності. Організаційні, фінансові та інформаційні функції, а також функції нормативно-правового регулювання, враховуючи специфіку відповідних територій, повинні здійснювати місцеві органи влади. Фінансова підтримка кластерних утворень може здійснюватися за рахунок коштів державного бюджету через різного роду дотації, субвенції та ін., а також місцевих бюджетів через створення комунальних спеціалізованих небанківських інноваційних фінансово-кредитних установ. Венчурні фонди інвестування інноваційно-технологічних кластерів утворюються при державній підтримці, але за кошти приватних інвесторів. Кошти цих фондів спрямовуються на підтримку саме інноваційної складової функціонування кластерів. Створення кластерних мереж дозволяє підвищити рівень

конкурентоспроможності регіону, забезпечити робочими місцями населення регіону, в тому числі висококваліфікованих кадрів, збільшити податкові надходження до бюджету. Центри трансферу технологій призначені забезпечувати надання більш широкого доступу до вироблених інновацій таким суб'єктам, що можуть здійснити їх апробацію, вдосконалення та забезпечити розповсюдження отриманих досягнень. Вони можуть бути як державними чи комунальними, так і приватними.

Функціонування кластерів неможливе без наукових установ, що здійснюють розробку інновацій. Науково-дослідним організаціям в кластерній мережі відводиться чи не найголовніша роль, оскільки саме на них покладаються функції розробки, винаходу основного інноваційного продукту. Саме інноваційна спрямованість є рисою, яка відрізняє кластер від будь-яких інших економічних утворень. Також слід зазначити, що сам кластер не є юридичною особою, а об'єднує в собі декілька самостійних юридичних осіб. Та взагалі його межі не можна чітко виокремити. Але географічна розташованість його суб'єктів є важливою рисою кластеру. При цьому держава та місцеві органи влади не є суб'єктами кластеру, але забезпечують умови його створення та функціонування.

Укладення партнерських угод між місцевими органами виконавчої влади, провідними вищими навчальними закладами та науково-виробничими організаціями є також функцією держави. Створення інноваційних кластерів відбувається за рахунок державного та місцевих бюджетів, а також приватних коштів бізнесу. Тобто, без участі та підтримки держави неможливе ані створення, ані ефективне функціонування кластерних мереж, але це втручання не повинно бути надмірним.

Література:

1. Портер М. Конкуренція / М. Портер [Пер.с англ.]. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2006. – 608 с.
2. Клуно Н.С. До проблеми впровадження кластерної моделі інноваційного розвитку фармацевтичної галузі промисловості на регіональному рівні / Н.С. Клуно // Регіональна економіка. – 2012. – № 1. – С. 34-40.

Шаповалова А.А., Романенко О.В.

студентки

Національного авіаційного університету

Науковий керівник: Фісун Ю.В.

асистент кафедри маркетингу

Національного авіаційного університету

м. Київ, Україна

СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ НА ОСНОВІ КЛАСТЕРНОГО ПІДХОДУ

Широке впровадження інновацій виступає пріоритетним напрямом розвитку світової економіки в усіх сферах виробничої діяльності. Інновації ведуть до оновлення ринку, поліпшення якості та розширенню асортименту товарів і послуг, створення нових методів виробництва, збуту продукції, підвищення ефективності управління.

Розвиток інноваційної інфраструктури, забезпечує організаційну, правову та економічну підтримку інноваційної діяльності та в результаті включає в себе науково-технічні центри розробників інноваційних ідей та пропозицій, масив фінансових активів, масив виробничих потужностей та інформаційний масив.

У сучасних соціально-економічних умовах найефективнішим засобом активізації інноваційної діяльності в економіці виступає кластерний підхід до реалізації інноваційної політики.

Кластер (з англ. cluster – сукупність, концентрація) – це організаційна єдність розміщених в одному регіоні технологічно взаємопов'язаних виробництв [1]. Залежно від ознаки інноваційної активності мережеві структури можуть бути двох типів: з центром або без чітко вираженого центру. Також кластери поділяють на вертикальні та горизонтальні. Вертикальні в свою чергу побудовані на основі зв'язків «покупець – продавець», у той час як горизонтальні включають промислові підприємства, що ділять ринки кінцевої продукції, використовуючи однакові технології, виробничі процеси або потребують однакових природних ресурсів [1].

Позитивною стороною діяльності кластера є те, що його учасники не конкурують безпосередньо між собою, а обслуговують різні сегменти ринку [2]. Найбільш успішно інноваційні кластери формуються у тих місцях, де безпосередньо здійснюється інноваційний прорив у виробництві, технологіях або послугах.

Спочатку навколо кластерів накопичується певна сукупність комерційних структур, які пропонують послуги, необхідні при реалізації їх інноваційних проектів, не тільки підприємствам певного кластеру, але й іншим інноваційно-активним підприємствам, що мають найближче розташування.